

8.35x34.49	1	עמוד 10	כתורת	מקור ראשון -	27/09/2024	91693598-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

רותם סלע

הקונספציה הפוליטית

ושוב לקלפי ובחרו באותם דמויות וכווחות פוליטיים. בנימין נתניהו, בני גנץ, יאיר לפיד, אביגדור ליברמן, אריה דרעי, גרעון סער ומנגנונים של מפלגות מגזריות שמאוכלסים באותם עסקנים ותיקי קים, העלו בפנינו פעם אחר פעם את אותו מופע כושל.

אין שום דמוקרטיה בעולם – גם של העם השמרני והמרובע ביותר – שלא הייתה משתמשת באחת מחמש ההזדמנויות האלו כדי לרענן את שורת המנהיגים שלה. הסיבה שלא קמו כוחות חדשים מתוך עמנו אינה דלות הרוח, אלא חסם מלאכותי שהציבו הנבחרים כדי להפוך את הפוליטיקה מזוירה תחרותית לסידור עבודה. שמו של החסם הזה הוא אחוז החד סימה.

מקום המדינה ועד תחילת שנות התשעים יכלה מפלגה להיכנס לכנסת רק עם מנדט אחד. בתחילת שנות האלפיים כבר עמד אחוז החסימה על שני מנדטים, ומאז 2013 הוא עומד על ארבעה מנדטים – או 3.75% מקולותיהם של כלל הישראלים.

גובהו של הרף הזה מקשה על כוחות חדשים אפילו להתחיל את המסע לכנסת. תורמים, מתנדבים או מצביעים פוטנציאליים אינם רוצים לכלות את כספם, זמנם או קולם על מפלגה שצריכה להגיע לרף מינימלי כה שאפתני כדי להפוך לכוח פוליטי לאומי. למעשה, המפלגות החדשות היחידות שכן רצות בתנאים כאלה הן כאלו שבי ראשן עומדים "אנשים ישינים" – רמטכ"לים או פוליטיקאים במיל' – שכבר בילו שנים באותם חדרים עם ההנהגה הנוכחית. הם שותפים לטינותיה, שנאותיה, חשבונותיה וכנראה גם לקונספציות שבהן היא תקועה.

השארת אחוז חסימה גבוה, שבולם את כוחות היצירה וההתחדשות הישראלים, יבטיח כי האסון המתקדם לא יטו את ממש בכחירות הקרובות. מנהיגים לאומיים, כמו כל בני האדם, מגיבים לתמריצים ולשינויים בסביבה. אם אחרי הבחירות הבאות הסיבה האנושית שלהם תהיה זהה, הם ייבחרו שוב וימשיכו לריב את ריביהם הישנים, וכך גם יזרו לרוח את תקוותינו לשינוי ואת עתידנו. הדרך היחידה להימנע מהגררל העגום הזה היא לגרום לנבחרים הציבור בכנסת הנוכחית לבטל את אחוז החסימה, ולהבטיח כי בבחירות הקרובות תתקיים תחרות והתחדשות אמיתית וחיונית של שדרת ההנהגה הישראלית. זו אומנם משימה קשה, מכיוון שבתמיכתם של נבחרינו בהודרת אחוז החסימה הם יהפכו סידור עבודה בטוח לאסון המתגלגל לאיטו לכיוונם. מצד שני, יש לנו זמן לחדש שוב כיצד לשכנע אותם שאין להם ברירה אחרת. אם נרצה זה אפשרי. דרושים לנו רק דמיון, רצון ויכולת – ואת זה כבר הוכחנו לא אחת שיש לנו בשפע.

רותם סלע הוא מו"ל הוצאת "סלע מאיר"

חוק ארמס לאסונות המתקדם מים לאיטם, שטבע סקוט ארמס, יוצר הקומיקס האהוד "דילברט", פוסק כי האנושות תמצא פתרון לכל אסון אם יינתן לה מספיק זמן. התפיסה הזו מתייחסת לאי תגרים גלובליים כמו התחממות כדור הארץ או מחסור במזון, וקור בעת כי כושר ההמצאה האנושי הוא כוח חיובי אדיר שלרוב אינו נלקח חשבון. ההיסטוריה הציונית הוכיחה שההשקפה האופטימית הזו עובדת שוב ושוב כאשר אנו מתמודדים עם מצבים שנראים כאסון בלתי נמנע.

כאשר בנימין זאב הרצל חזה את הקמת המדינה, הוא ביקש מהיהודים לבסס התיישבות בחבל ארץ לא מפותח הנשלט על ידי אימפריה לא ידידותית, ואשר היה מאוכלס בערבים עוינים. על פניו, הרעיון הזה נראה כמו מתכון לאסון. אך תוך עשורים ספורים הפכה הציונות מרעיון תיאורטי למדינה תוססת עם הכרה בינלאומית. הכרות המדינה ומלחמת העצמאות הביאו את היישוב לסף אסון קיומי נוסף, אולם כושר ההישרדות והיצירתיות של הישראלים אפשרו למדינה לנצח ולהתפתח.

מאז התמודדה ישראל עם אתגרים רבים שניצבו לפתחה – החל ממשבר המים, שזכה לפתרונות טכנולוגיים כמו התפלת מים וטפטפות, עבוד במערכת כיפת ברזל והחץ שהגנו עליה מפני הטילים, וכלה במערכת רקפת שאפשרה את מבצע מוקד ואת הניצחון במלחמת ששת הימים. זו רשימה חלקית בלבד.

הגישה הזו ממשיכה להוכיח את עצמה גם כיום, כאשר יש ראל מתמודדת עם איום הטילים והכטב"מים של חיזבאללה. רק לפני שנה היה נדמה כי כל ניסיון לפרוק את ארגון הטרור השיעי ממאות אלפי הטילים שבהם התיחמש, יעלה במחיר חייהם של אלפי ישראלים ובהרס עצום לגוש דן. אך מהלך יצירתי, שכלל פצצות במכשירי קשר וזימוניות שזרעו כאוס בארגון, לצד הפצצות נרחבות, שינו את המצב מהיסוד. גם אם לא ברור עדיין מה יהיו המחירים שיגבה עימות צבאי עם החיזבאללה, אין ספק שמכת המחץ המפתיעה שינתה את מאזן הכוחות והאיומים לטובה.

בשעה שהיצירתיות הישראלית הצליחה להוציא את העוקץ ממה שנדמה כקטסטרופה ביטחוניית ודאית, הישראלים מתקדמים לעבר אסון אפשרי נוסף: הבחירות הבאות. החדשות הטובות הן שהתבגרנו. החברה הישראלית למדה לקחים חשובים בעקבות המאבקים על הרפורמה המשפטית, אסון 7 באוקטובר ומפגן הסולידריות והאחרות של השנה האחרונה. אז מדוע מדובר באסון? מכיוון שלמרות שהעם השתנה, לפוליטיקה הלאומית אין יכולת להתחדש.

נפתח בראיות: בחמש מערכות הבחירות מאז 2019 לא הצליחו אזרחי ישראל להעמיד מתוכם הנהגה מוסכמת, הם הלכו שוב